

recreationem Filii Dei in eius amore incalcas. eius te imaginem videre consideras. Et nos quidem non quasi ante divinitatem, ante illam profertur; sed per eam adoramus quem per imaginem aut natum, aut passum, sed in throno sedentem recordamur. Et dum nobis ipsa picture, quasi scriptura, ad memoriam Filium Dei reducit: animum nostrum aut de resurrectione laetificat, aut de passione demulcet. Ideoque diximus tibi sextarias duas, imaginem Salvatoris, & sancta Dei genitricis Mariæ, Beatissimæque Apostolorum Petri & Pauli continentes, per supradictum filium nostrum.

24. Alii non inconcinne rationem istam Canonis proferunt, ne in parietibus depictæ imagines ludibrio gentium exponerentur. Signa enim, & statuae, & tabulae mobiles, facile poterant a Christianis alio transferri & occultari, dum persecutio imminerat, atque ludibriis ethnicorum eripi; non vero parietibus adherentes picture, Insuper facile contingerat, ut vel fœdarentur vel decruentur parietibus indecore mutarentur. Simili de causa in Codice Justiniano lib. 1. tit. 8. lex promulgatur Theodosii & Valentiniani Imp. prohibens huiusmodi signum in silice inculpi, aut depingi, ne videlicet conspuatur, aut conculcetur ab iis, qui sacram in locum conveniunt. Quod idem sancivit Quinisexta Synodus, can. 73. cum hac ratione: *ὅτι ἀπὸ τῆς τῶν εἰδωλῶν καταπασίτου τοῦ τοῦ θεοῦ υἱοῦ τῶν τρεῶν ἐκείνου, ne incedentium proculcatione, quod nobis victoria tropicam est, iniuria afficiatur.*

25. Can. LX. Si quis idola fregerit, & ibidem fuerit occisus, quia in Evangelii non est scriptum, nec invenitur ab Apostolis unquam factum, placuit eum in numerum non recipi Martyrum.

Ratio est quia huiusmodi aggressio non modo nihil pariebat utilitatis, sed insuper gravium damnorum causa erat; quatenus nonnulli temere ac inconstituto ad huiusmodi actus profluentes Christianæ religionis odium; quam majus & obstinatus Christianæ religionis odium; & gentium Principes ac Magistratus ad atrociorum adversus Christianos persecutionem. Exemplo sit Audas Episcopus, qui, ut prodit Theodoritus lib. 5. hist. Eccl. cap. 38. dum Ecclesia in Perfide pace tranquilla potiebatur, horrenda sub Rege Isagerte persecutioni causam dedit, eo quod nulla adigente necessitate Templum ultro incendisset gentiliam. Refert quoque Augustinus in breviculo, Mensurium Carthaginis Episcopum, saviente Diocletiana persecutione, decretum edidisse, ne Martyrum honore afficerentur illi, qui nec citati, nec interrogati, Magistratibus occurrerant, declarantes se sacros asservere libros, nunquam a se tradendos.

26. Can. LXV. Si cuius Clerici uxor fuerit machata, & sciat eam maritus suus machari, & eam non statim projecterit, ne in sine accipiat communionem: ne ab his qui exemplum bona conversationis esse debent, videantur magisteria scelerum procedere.

Invece astipulantur iura Civili & Ecclesiastica in hoc, ne liceat marito uxorem quam scit adulteram retinere: nec impare ferat si retinuerit. Id perspicue discernunt l. 2. §. 2. & l. constante, & l. 1. mari lenocinium, ff. ad leg. Jul. de adulter. & l. 2. & sine metu, Cod. eod. tit. prodit etiam Ulpianus l. 2. unde, ff. eod. Claudium Gorgonium, virum clarissimum, lenocinii crimine sine accusatore damnatum a Severo, quod in adulterio deprehensam uxorem retinuerit. Prolixus est ser. Canones aliaque Ecclesiastica quæ pene innumera sunt iura referre; sed ex multis ista selecta sufficient. Concilium Nannetenfe can. 12. Si cuius uxor (inquit) adulterium perpetraverit, & hoc a viro deprehensum fuerit & publicatum, dimittat uxorem si ipse voluerit propter fornicationem. Illa vero septem annis publice penitet. Vir vero eius illa vivente nullatenus aliam recipiat. Quod si voluerit adulteram sibi reconciliari, licentiam habeat: ita tamen ut pariter cum illa penitentiam agat: & exacta penitentia post septem annos ad communionem uterque accedat. Similis forma & in muliere servabitur, si eam vir ejus adulterabit. Concilium Tarracōense primum can. 9. ita sciticit: Si quis Lectorem adultera muliere voluerit misceri, vel adherere consortio, aut relinquat adulteram, aut a Clero habeatur extraneus. Similis sententia ostiariorum scholam manebit. Item in Decretalibus, de adulter. capit. 3. Si vir severit uxorem deliquisse & non egerit penitentiam mulier, sed permanet in fornicatione sua, & vivit cum illa vir, reus erit. & ejus peccati particeps. Quod si mulier dimissa egerit penitentiam, & voluerit ad virum reverti, debet recipere peccatricem quæ penitentiam egerit, sed non sepe. Porro Hieronymi & Chrysostomi, aliorumque Patrum testimonia refert Gratianus sub causa 32. quæst. 1.

27. Canon LXXI. Scrupatoribus puerorum, nec in sine dandam esse communionem.

Notabilis est Constantini Magni lex, cum vir, Cod. ad leg. Jul. de adulter. Cam vir nubit in feminam viris porrecturam, quid cupiatur, ubi sexus perdidit locum ubi scelus est. id quod non perficit scire: ubi Venus mutatur in alteram formam; ubi amor queritur, nec videtur? Jubemus insurgere leges, armari iura gladio ultore, ut exquiritis panis subdantur insames qui sunt, vel futuri sunt rei. His accedat Valentiniani, Theodosii, & Archadii sexta, cum l. seq. in Cod. Theodosiano, tit. 7. lib. 9. Omnes quibus flagitii usus est virile corpus mulieriter constitutum alieni sexus damnare patientia, huiusmodi scelus spectante populo, flammis vindicibus exprimitur. Sodomei & finitimarum urbium incolæ hoc flagitio contaminatos, ultricibus e Cælo flammis conflastre facti libri produunt.

28. Canon LXXV. Si quis autem Episcopum, vel Presbyterum, vel Diaconum falsis criminibus oppetiverit, & probare non poterit, nec in sine dandam ei esse communionem.

CONCILIIUM SINUESANUM

Anni 303.

1. **H**abitum fuisse contendit Baronius anno Christi 303. Imperitque Diocletiani vigesimo; ejus quæ super sunt acta vetustatis veneranda sunt, sed per se mendis scæntia. Pontificale Damaso attributum de Marcellino Papa hæc perhibet: Quo tempore fuit persecutio magna, itant intra triginta dies decem & septem millia promiscui sexus hominum per diversas provincias martyrio coronarentur. De qua re & ipse Marcellinus ad sacrificium ductus est, ut thurificaret, quod & fecit. Et post paucos dies penitentia ductus ab eodem Diocletiano pro fide Christi cum Claudio, & Cyrino, & Antonino capite truncatus est, & martyrio coronatus. Augustinus de veritate lapsus Marcellini Pontificis ambigue loquitur, veritus ne sit Donatistarum commentum. Ait enim tract. de unico Baptismo contra Petilianum, cap. 16. Lapsus Marcellini Donatistæ quidem Catholicis obsecerunt, sed crimen commissum esse hætenus non probaverunt. Causa Donati contra Cæcilianum, in qua ambo de Carthaginensi Episcopatu, quem uterque sibi asserbat, contendent, commissum fuerat iudicium per Constantini Augusti decretum Melchadi Romano Pontifici, alitque quibusdam Episcopis, a quibus adjudicatus est Cæciliano Carthaginensi Episcopatus. At Donatus istud iudicium quo succubuit, ut infirmaret, asseraverit incompetentem iudicem esse Melchidæm, quem accusabat unum ex Marcellini Sacerdotibus extitisse, eundemque idolis una cum Melchidæ thurificasse: cum tamen crimen istud Melchidis thurificantis minime probare valuisset. Verum tamen istud Melchidis iudicium, Concilio Arelatenfi paulo post convocato, confirmatum est. Augustinus quidem obiectum sibi eo capite Marcellini & Melchidis crimen non aliter negat, quam quatenus illud sibi erat ignotum, atque sibi a Petiliano & aliis Donati sectariis obiectum, nullatenus probatum, & quia quisquis alteri crimen intemtat, nec tamen probat, pro calumniatore habendus est. Quid jam opus est (inquit) ut Episcoporum Romane Ecclesie, quas incredibilem calumnia infestat, obiecta ab eo crimina diluamus; Marcellinus & Presbyteri ejus Melchidæ, Marcellus, & Silvester, traditionis Codicum divinarum & thurificationis ab eo crimine arguuntur, sed nunquid ideo etiam convincuntur, aut convicti aliqua documentorum firmitate monstrantur? Ipse sceleratos & sacrilegos fuisse dicit, ego innocentes fuisse respondeo. Quid laborem probare defensionem meam, cum ille nec tenuiter probare conatus sit suam? Certe ex meris negativis nihil concluditur, neque ex eo quod Marcellini culpam Augustinus ignoravit, inferre quis potest esse fabulosam, non magis quam inferat quisquam nullum fuisse Sardicēse Concilium, ex eo quod idem Augustinus illud minime agnovit. Lubens equidem cum Augustino admiserim Melchidis thurificationem fuisse commentitiam, quia soli Donatistæ in eum pessime affecti erant; a quo iuste condemnati fuerant, ipsorumque admodum intererat ejus rescindi iudicium: sed adversus Marcellinum nullum conceperat odium, ut ei calumniam conferrent: sed tamen ejus lapsum ideo commemorati sunt, ut inde occasionem captarent adversus Melchidæm sibi invidium, & calumniarentur fuisse ejusdem lapsus reum & socium; hac sumpta inde conjectura, quia erat tempore illo Marcellini individuum Sacerdos, quæ utique con-

conjectura absque aliis argumentis prorsus erat insufficientis. De Marcellini autem delicto multa urgent argumenta: Et ut Emmanuel Schellstratis Belgæ verba adducam, Christianus Lupus lapsus Marcellini mercibus Isidori Mercatoris immerito adscripsit; Donatistæ enim tribus aut quatuor sæculis hunc Isidorum præcedentes, jam lapsus Marcellini ut indubitatum habebant: & ideo illum ut lapsorum Principem proponebant, ne ejus Clericorum lapsus ab ipsis confictus detegeretur. Deinde Pontificale Damasi, qui sæculo quarto floruit, ex mercibus Isidori confectum esse non potuit. Et ponamus hoc Pontificale non esse Damasi, sed alterius: certe Anastasius Bibliothecarius sæculo nono vitam Marcellini ex aliis antiquioribus monumentis operi suo inseruit.

2. Stant quoque Sinuessani Concilii acta, quibus veneranda ipsa antiquitas majestate sua ab invitis etiam venerationem asciscit, ut loquitur Binius in notis ad hoc Sinuessanum Concilium. Luitprandus Ticinensis, sæculo nono; hujus prolapsionis Marcellini, Nicolaus pariter Papa primus, in epist. ad Michaëlem Imperatorem meminere. Cui etiam fidem astruat Romanum Martyrologium & Breviarium. Demum locuples hujus rei testimonium præferit Marcellini Papa vita, ex antiquissimo codice, Juliani Imperatoris tempore, ut fertur exarato, quem eruditus Patres Henschenius & Papebrochius nuper publici juris fecerunt. Cardinalis Baronius cui primum suspecta hæc historia visa fuerat, re demum accuratius admissum examinata in appendice ad Tomum 10. suam priorem sententiam retractavit.

3. Postquam Marcellini factum innotuit Romano Clero; (ad quem, ut ex Cypriani epistolis addidimus, deficiente Romano Episcopo, pertinebat universa Ecclesiæ sollicitudo) formido animi gravissima incepsit, ne deplorandus pontificis casus, qualis nunquam obtigerat, Ecclesiæ quoque ruinam secum traheret, & diversis in diversis sententias abeuntibus, schismata invehentur: iudicatum fuit necesse prorsus esse Concilium, quam seri possit amplissimum, diversis ex partibus & provinciis convocari in secretissimum aliquem locum, ea fide & prudentia, ut conventus iste persecutores Ecclesiæ lateret. Missis itaque in diversas nunciis, & literis, locus assignatus conventui fuit crypta Sinuesse: Non enim coactum fuisse a Marcellino Concilium inde liquet, quia colam suam coram Patribus qui convenerant primum negavit, neque ante confiteri est ausus, quam multorum testium productione, & præsentia ineluctabili convictus fuerit. Tunc demum, profusus lacrymis in humum abjectus, casum suum confessus est, neque dignum se esse qui in ordine Sacerdotali versaretur, seque Christianamque rempublicam Patrum Concilio commisit. Certe ipsa Christi Ecclesiæ fabrica, postquam tanta qua fulcebatur columna convulsa fuerat, in ruinæ discrimen adducta erat. Responsum fuit a Patribus: Ore tuo condemnaberis, quia prima Sedes non judicatur a quoquam. Digressus inde Marcellinus Diocletiano occurrit, penitentiam lapsus sui voce & lacrymis significans, fidemque a se proditam constanter profitens, Imperatoris iussu gladio pretermissus suo sanguine culpam priorem diluit & absterit. Hujus lapsus non fuit error animi contra fidei veritatem, sed prava fectio contra debitam fidei professionem, & ex pusillanimitate consensus in externos idololatricæ actus, qualis olim fuerat Petri, ex animi segnitie, in Passione Christi negatio.

4. Erat Sinuesse Campaniæ oppidum, quod Plinius lib. 3. cap. 5. dicit extremum novi Latii, non procul a Liri fluvio, prius Synope dictum, de qua Livius Historicus lib. 3. cap. 5. In saltu Vestino Eternum contingente agrum, Synope dicitur Græca Urbs fuisse. Eiusdemque meminit Strabo lib. 5. Idem nunc oppidum Sessa dicitur, titulum habens Ducatus in Neapolitano Regno.

5. Quod vero Concilio isto dictum est, primam Sedem a nemine iudicari, ea ratione nititur; qui Summus Pontifex, cum sit totius Ecclesiæ Princeps, neminem habet in terris superiorem, sed omnes Ecclesiæ filii ejus jurisdictioni, in omnibus ad æternam salutem pertinentibus, subjiciuntur. Illud effatum eodem ex Concilio repetit Nicolaus primus Pontifex epist. ad Michaëlem Imperatorem. His consonat Romanum Concilium sub Silvestro ducentorum octoginta Episcoporum, can. ult. hoc definitio: Neque ab Augusto, neque a Regibus, neque ab omni Clero, neque a populo iudicabitur prima Sedes. Huius decreti meminit pariter loco citato idem Nicolaus. Atque in Synodo Romana sub Sixto tertio legitur dictum, Non licet in Pontificem sententiam dicere. Cum Dioscorus Episcopus Alexandrinus, in Synodo Ephesina secunda, Leonem primum iudicare & damnare ausus fuisset, ita id factum exhorruit Ecclesiæ Catholica, ut subsequens œumenica Synodus Chalcedonenfis Dioscorum damnarit, & exautoraverit; dicens Nihil tale a quoquam fuisse attentatum. Electo ab supremam Sedem Cæsarum, Notitia Ecclesiastica.

per legitima suffragia Symmacho, Schismatici Laurentium pleudopapam, ann. 498. opposuerunt. Quamobrem convocatum est Romanum Concilium, in quo Ennodii Ticinensis opera laudata est, egregie perorantis contra Schismaticos pro causa Symmachi, & conclusum: Quod aliorum hominum causas Deus voluit per homines terminari, sed Romana sedis Presulem suo reservavit soli arbitrio. Œumenica Synodus octava, actione VII. sub Hadriano secundo, approbat decretum istud Concilii sub eodem Zacharia Romæ celebrati: Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum Presulibus iudicasse legimus, de eo vero quemquam iudicasse non legimus. Quod sane de legitimo iudicio intelligendum est: facta enim illegitime, auctoritate carent, nullaque eorum habenda ratio est.

6. Acta ista Sinuessana qualia nunc habemus, non sunt judicialia, sed historice ab aliquo scriptore contexta, cum neminerit libræ Occidæ quæ numerum duorum & septuaginta electorum testium designat, ad differentiam Orientalis libræ, quæ octoginta quatuor numerum explebat, Mos enim veteribus frequens erat numeros designandi nominibus ponderum, ut quom solidam hereditatem nomine Libræ, & hereditatis partes nominibus Unciarum exprimebant. Constat vero ex l. 1. tit. de ponderatorib. lib. 12. tit. 7. Cod. Theodof. appellationis ac discriminis, Constantin. Magnum auctorem fuisse utriusque libræ. Præterea judicialia Concilii acta nunquam tempus istud notassent, Diocletianus cum esset in bello Persarum. Istud enim falsum & suppositum est: constat enim Diocletianum hoc ipso anno, qui erat Imperii sui vigesimus, Imperium deposuisse; & quod hunc auget errorem, ante biennium de Peris fuis, profugitque, Roma triumphasse. Aut igitur sic corrigendum, Diocletianus cum esset reversus e bello Persarum, aut ingenue fatendum (quod multis aliis Conciliis accidit) appendicem non veram aut germanam, sed ab aliquo astutam fuisse.

CONCILIIUM CIRTENSE

Ejusque ex Augustino fragmentum anno Christi 303.

1. **E**odem anno eodemque Romano Pontifice Marcelino convenit Synodus Cirtæ in Numidia. Secundo Tigistano Episcopo, tunc Numidarum Antistitem Primate, auctore. Episcopi qui obtemperantes Imperatorum Diocletiani & Maximiani Herculi edicto, divinos Codices, aliasque res sacras ethnicis Magistratibus traderant, aut idolis thura incenderant, eo sine convenerunt, ut in locum defuncti Cirtensis Episcopi alium sufficientem eligerent. Celebrata Synodus hæc est in actibus privatis Urbani Cæsarii, quia Basilicæ nondum erant Christianis restituta. De factorum Codicum traditione interrogante Secundo Tigistano, reliqui præfentes traditionis crimen confessi sunt, suumque Primate interrogantem ejusdem delicti redarguerunt. Qua de re ipse literis ad Mensurium Carthaginensem Episcopum totius Africæ Primate purgare se & exulare frustra conatus est. Porro Episcopum Cirtensem (quæ fere præcipua conveniendi causa fuit) ordinarunt Paulum quemdam, qui hoc eodem anno a Magistratibus postulatus, Scripturas sacras, & Ecclesiæ suppellectilem traderat. Stupendum omnino est: tantam effe usque adeo effusam temporis illius Episcoporum, & Cleri segnitie fuisse, divinique cultus & discipline sacræ neglectum. Sylvanus quoque hujus Subdiaconus, ejusdem perfidie reus fuit, neque in illo cætu quicumque repertus est ab illo scelere immunis. Quin etiam unus ex illis Episcopis, nomine Purpurius, adeo perditus fuit, tantaque in suis flagitiis profitendis impudentia, qualem nos videmus, ut vix alia par apud nequiores Paganos possit inveniri.

2. Ex istis traditoribus impii Donatistæ prodierunt, quorum causa Ecclesiæ Africanæ tot cladibus constictata sunt. Hujus mentio Synodi legitur apud Optatum; lib. 1. contra Parmenianum, & apud Augustinum lib. 3. contra Cresconium cap. 26. & 27. his verbis: De vestris autem majoribus extat Secundi Tigistiani Concilium, cum paucissimis quibusdam factum apud Cirtam, post persecutionem Codicum tradendorum, ut illic in locum defuncti ordinareretur Episcopus. Ibi que gesta sunt accipe. Nam que necessaria sunt, ipsa scribere curavi. Deinde profequitur ut infra.

3. Diocletiano octies & Maximiano septies Consulibus, quarto nonas Martii, Cirtæ cum Secundus Episcopus Tigistanus primæ Cathedræ confedisset, in domo Urbani Donati; idem dixit: Probemus nos primo, & sic poterimus hic ordinare Episcopum. Secundus Donato Maculitano dixit: dicitur te tradidisse. Donatus respondit:

D 4 Scis